

1^E DEEL, HEILIG VUUR

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

#1 Ik móét deze kunstdienst beginnen met een stukje uit de krant, als een soort ‘disclaimer’ bij deze en alle kunstdiensten.

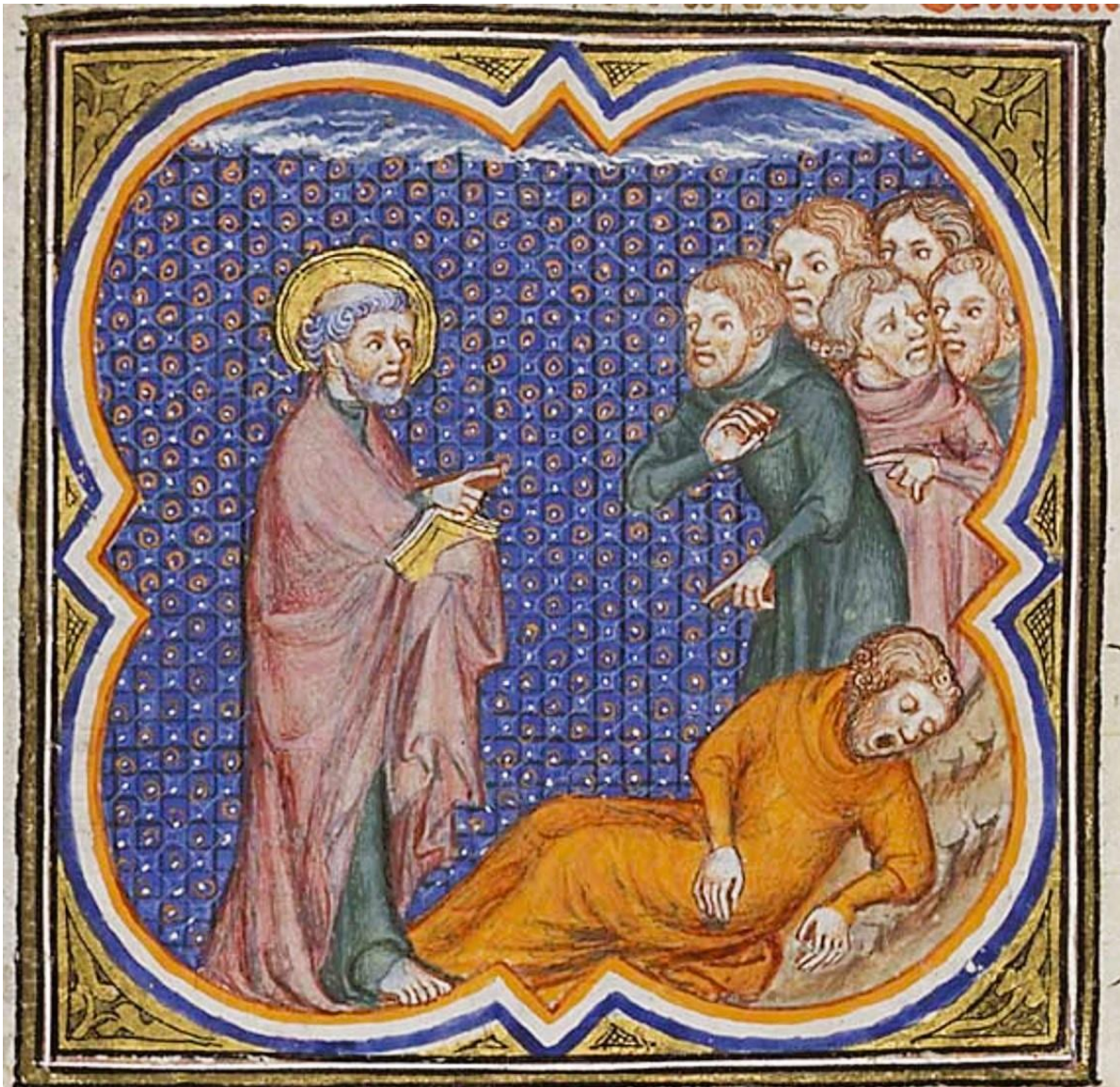
Ik lees ik u een ‘Ikje’ uit de NRC van een week geleden (dat is een rubriek met een persoonlijke anekdote van lezers) - om te illustreren dat het nooit alleen maar ‘aardige afbeeldingen’ zijn, maar onderdeel van een verhaal dat ons wil ráken in ons hart. Aan het woord een museumgids:

Ik leid een groep senioren rond in het Bonnefantenmuseum. We kijken naar oude meesters en ze bewonderen een kruisbeeld. Bij mijn uitleg knikken ze instemmend: heel realistisch die zijsteek en hoe die spijkers zijn handen doorboren. Dat lijdende gezicht - prachtig! Hun bewondering is net zo groot en hun emotie net zo neutraal als bij het bloemstillevens daarna. Een uur later heb ik een groep middelbare scholieren. Bij het kruisbeeld vraagt een meisje ontzet, nog voor ik wat zeggen kan: „Mevrouw! Wat is er met hem gebeurd?!”

#2 In de buurt van 'God' komen is een hachelijke zaak. Zijn naam gebruiken, aan godsdienst doen, goddelijk gezag claimen voor je opvattingen, je ethiek - het is als in de buurt van een hevig gloeiend vuur komen. Dat weet Mozes. Uit dat vuur geroepen. 'Kom niet te dichtbij'. Het licht en de warmte zijn aantrekkelijk. Net als liturgie en goddelijke richtlijnen voor het leven. Maar voor je het weet brand je je vingers. Overspeel je je hand.

Dat is met alle hoge idealen, godsdienstig, Bijbelse, maar ook met die van de wereld. Zodra je ze in de mond neemt, ben je erop aanspreekbaar. Hoe hoger ze zijn, des te dieper kun je vallen. Een politicus kan zich nóg zo uitspreken tegen armoede en zich ervoor inzetten, als zijn huis of auto iets te groot is, wordt hij keihard afgerekend.

#3 Precies zo komt ook Ananias ten val. Bewust sloot hij zich aan bij de hoge idealen van de gemeenschap van mensen die Jezus wilden navolgen. Die wilden delen wat ze hadden, naar ieders behoefte. Een sterk geloof met een sterke praktijk.

Maar: breng je dat op? En is het vol te houden? Hoe dicht kun je zitten bij dat heilige vuur? De één *kan* het: Barnabas. Hij verkoopt zijn land en laat de opbrengst onder de behoeftigen verdelen. Een ander *wil* wel, maar vindt 't toch veel gevraagd. En sjoemelt met het ideaal, 'valse aangifte', schreef iemand.

Ananias en zijn vrouw Saffira hielden van de verkoop áchter. 'Je *moet* niks, hè', horen we Petrus nog zeggen. Maar hoe geef je toe dat je zó iets verhevens niet *kán*? Dus sjoemelen ze met het ideaal, pretenderen ze *méé* te doen. Sluiten een compromis. Een schijn van heiligheid.

Noem ze niet *gierig*. Veroordeel ze niet. Ik zie het mezelf ook niet doen. Maar wél duidelijk moet zijn: dit vuur mag niet afkoelen. Als in de heilige zaak van naastenliefde 'het bederf binnendringt, dan is alles verloren. Als in de diakonie de bloedtoevoer stagneert, sterft de gemeente aan een hartinfarct', schreef Okke Jager eens.

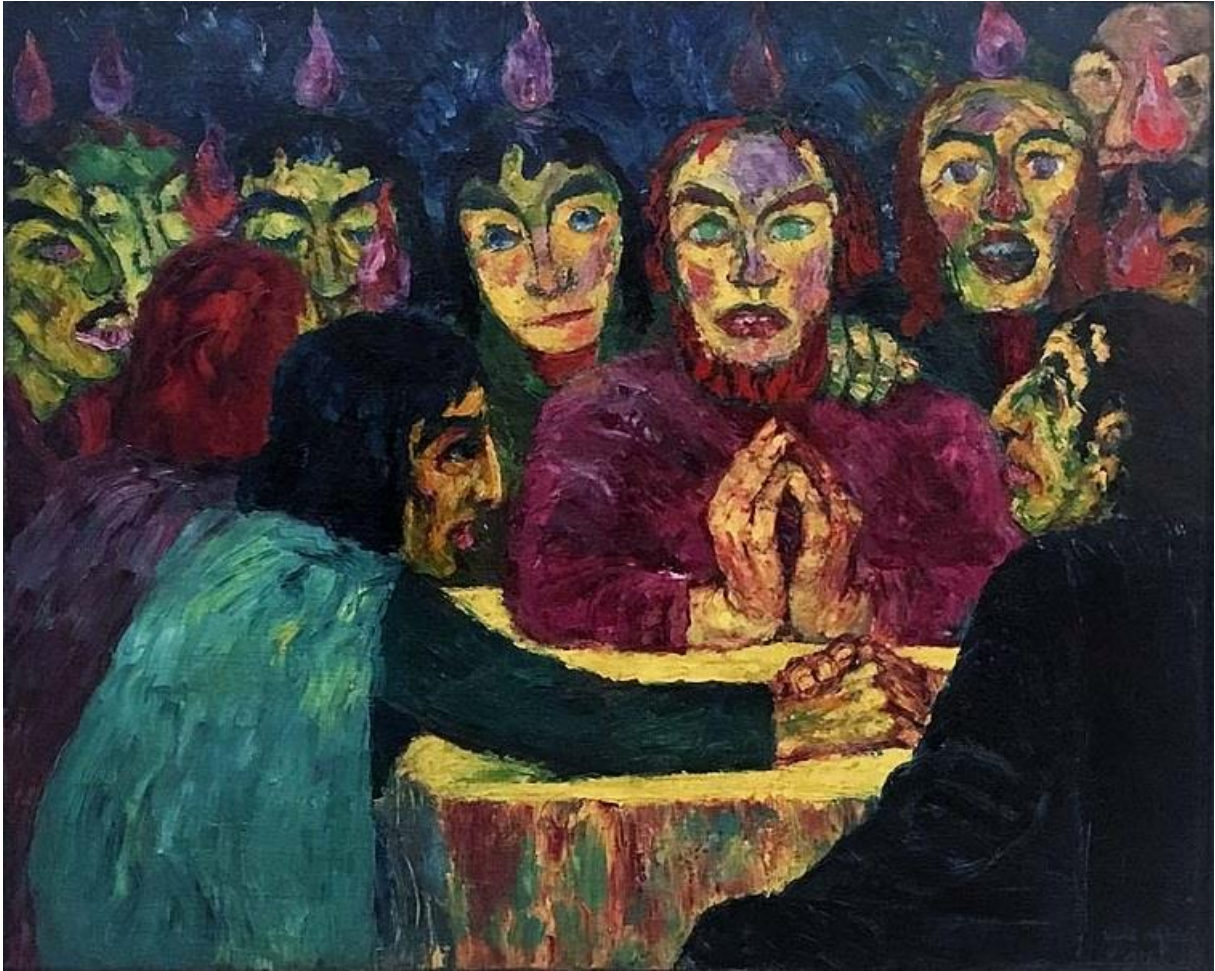
#4 Het is geen *straf*. Het is geen *leven*, wil het verhaal zeggen. Het is een doodlopende weg, als je de hoge woorden naar beneden haalt, ontkracht door je gedrag. Pretendeer dan niet dat je meedoet, raadt Petrus aan.

#5 Saffira, de vrouw van Ananias, wordt er ook op aangesproken. Ze is verantwoordelijk voor haar eigen daden. Het is veelzeggend dat ze zich niet kan verschuilen achter 'het was mijn mans idee'. Ze heeft een eigen geweten, net als Adam, die Eva de schuld wou geven. Nee: *jij* wordt aangesproken. Moet je dan dood? Nee. Maar vraag je af: kún je je leven leven met zo'n leugen?

===MUZIEK===

2^E DEEL, GEMEENSCHAP

#6 Op Pinksteren was het gebeurd. Een hele groep mensen kreeg de geest, ging ‘erin geloven’. Waarin? Dat je elkaar kunt verstaan als het gaat om wát de menselijkheid dient. Hoe je samen kunt zorgen dat Gods liefste wens: dat mensen het redden, vervuld raakt. Dat grote heilige vuur deelde zich uit in kleine vlammetjes warmte en energie voor tien. Er ontstond een *samen*. *Gemeenschapszin* herstelde zich, waar kilte en afstand hadden toegeslagen.

#7 Veelkleurig samen. Brood wordt gedeeld. Wijn gaat rond. Er wordt muziek gemaakt. Heilig vuur brándt.

#8 Dat ideaal - zichtbaar geleefd in de mens Jezus van Nazareth - was gesmoord. Zijn heilig vuur werd doelbewust uitgedoofd. Zijn liefde vermoord, zijn compassie gekruisigd.

Maar juist *díé weg* is voor de goede God begaanbaar, ten leven. En zoals de weg van Ananias doodloopt - op dood uitloopt, zo loopt de weg van Jezus *aan de dood voorbij* uit op *léven*. Die weg staat op. Jezus verschijnt aan een tafel, in Emmaüs, en begint opnieuw te delen.

#9 Wanhoop niet, maar breek de liefde oneindig, neem en eet, en deel uit naar behoefte. Verbind je zo aan elkaar en aan God! Die boodschap, die Geestkracht is jouw dagelijks brood. De verhalen van wat hij deed vermenigvuldigen zich eindeloos en voeden wie honger lijden in hun hart, honger naar gerechtigheid.

#10 Wat mensen nodig hebben, *ontvangen ze* - is de heilige overtuiging in de Bijbel. Het *is* er. Er *is* genoeg. God - het leven - voorziet erin, zolang je je ogen open houdt voor wie behoeftig zijn. *Dat* is de essentie van het leven. of het nou brood of onderdak, liefde of aandacht is, het *is* er als je kijkt naar de *behoefden*.

Dat is geleerd en ervaren in de woestijn, waar niets was. Tot er 'manna' uit de hemel viel, om dit te illustreren. Ons dagelijks brood. Veel voor wie veel nodig had, weinig voor wie weinig verlangde. Maar altijd: genoeg.

#11 Voor wie er oog voor heeft: ook *inspiratie* komt in zulke porties. Die *nieuwe* gemeenschap in Handelingen had er oog voor. Verbond zich aan behoeftigen, zoals hier genoemde Barnabas aan zieken.

#12 En zo ging het de eeuwen door, deze Geestkracht die mensen bezielde, niet omdat ze dat *moesten*, maar omdat ze zich lieten vinden, zich openden - zoals hier de heilige Elisabeth van Thüringen.

We voelen ons bij deze verhalen over dat *delen* misschien beschaamd. ‘Eigenlijk moeten wij dat ook’, denk je dan, ‘eigenlijk’. Maar we doen het niet, dus leg je zo’n verhaal terzijde.

#13 Ik zou zeggen: sta er vooral in verwondering bij stil. Zonder meteen iets te moeten. Wees verwonderd dat er zo'n geestkracht is die mensen boven zichzelf laat uitstijgen. Dat zoiets kán! Dat andere mensen, dat verhalen, je zo kunnen verwonderen. Aan al je verwachtingen en vooroordelen voorbij. En laat eens op je inwerken wat dát met je doet...

===MUZIEK===

3^E DEEL, HART VOOR DE ANDER

#14 Misschien kunnen we ons herkennen in de rijke jongen, die op een dag bij Jezus kwam om te vragen wat hij moest doen om het eeuwig leven te beërven. 'Het eeuwig leven'. Ik vertaal wel eens: een *duurzaam* leven. Ik bedoel dat niet alleen qua klimaat. Maar als een leven dat wáárde heeft aan het moment, aan 'de korte termijn' voorbij. Waardoor er ná jou ook leven zal zijn. Dat je een weg gaat die niet 'dood' loopt.

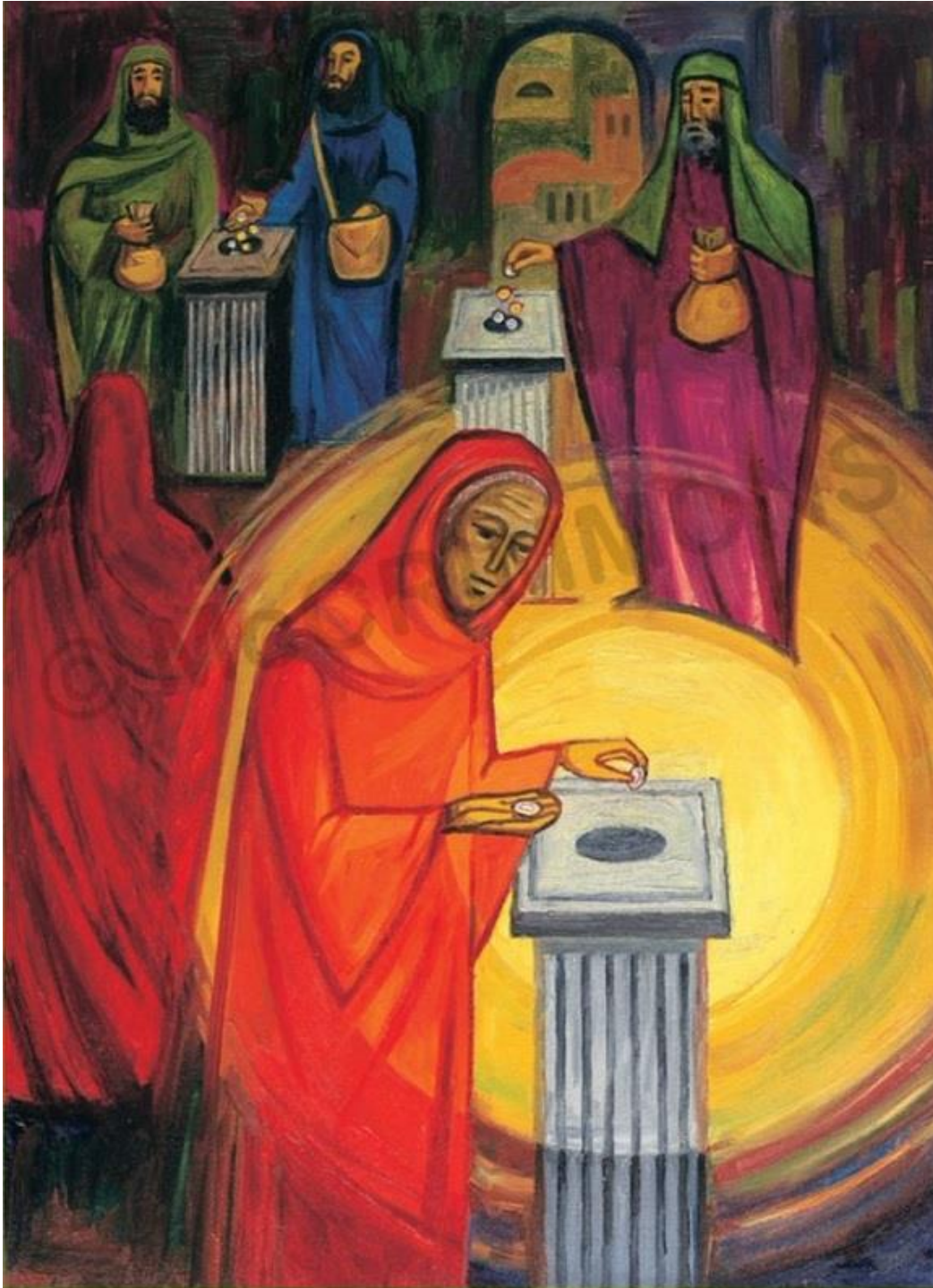
#15 Bij zo'n 'eewig leven' hoort óók dat *delen*. Aan die nieuwe gemeenschap in Handelingen zie je wat Jezus bedoelt als hij tegen die rijke jongen zegt dat hij - als hij dát écht wil - zijn bezit zou moeten verkopen en uitdelen aan de armen. Dat is geen oefening in 'afstand kunnen doen', geen ascese, geen 'dieet'.

#16 Het gaat ook niet om dit - hoe grappig ook.

#17 Het gaat helemaal niet om jou. Het gaat om de ánder, de behoeftige die nodig heeft wat jij toch teveel hebt. Hier links op de achtergrond van het gesprek dat Jezus met de rijke jongen heeft. Het gaat niet om een wet, om een moraal, om een eeuwig leven voor jou zelf - maar om een duurzaam leven voor allen *samen!*

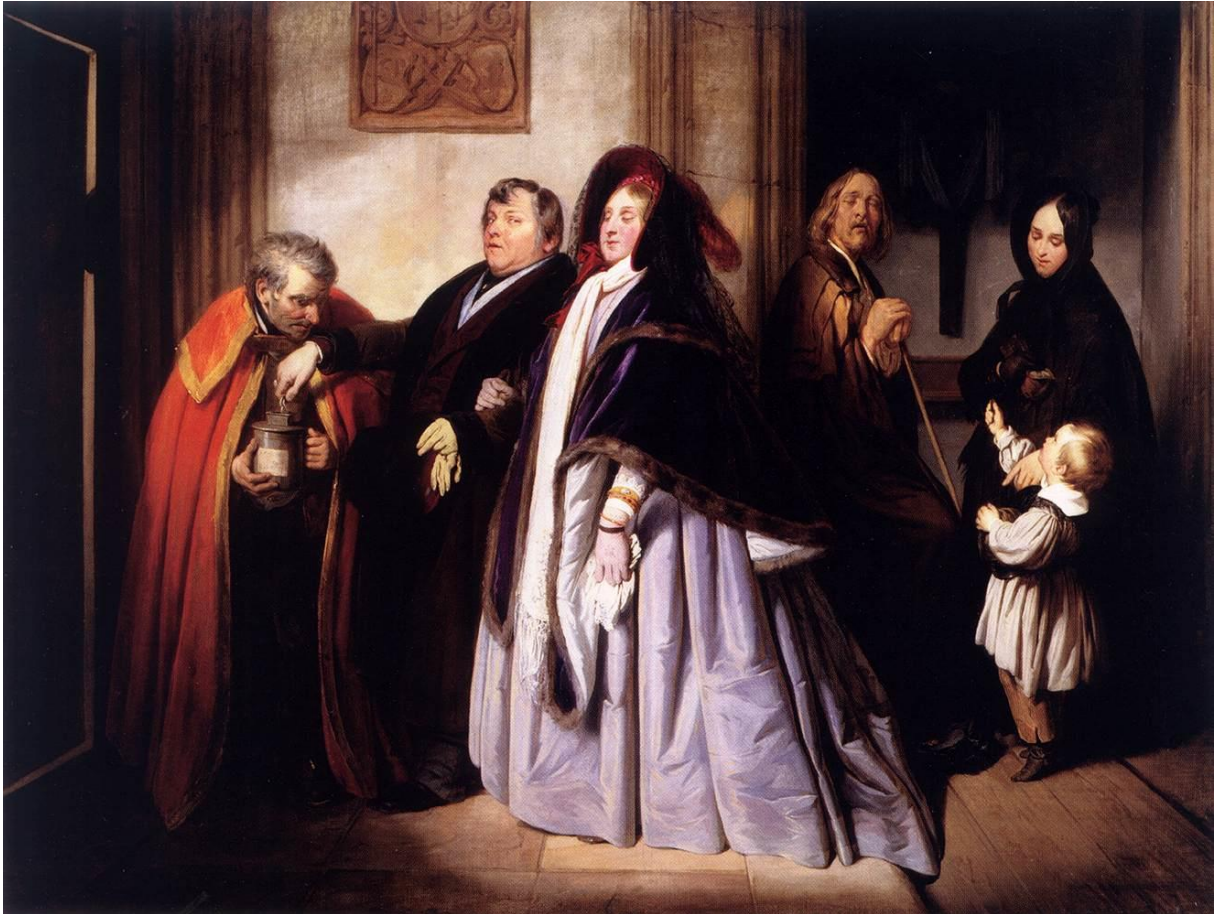

#18 Er is het beroemde verhaal van een arme weduwe, die haar laatste penninkje nog offert voor anderen, récht uit haar warme hart.

#19 Zij is geen *ideaal*! Niet ná te streven. Het *gaat* niet om streven. Zij is zichzelf. Of geloviger, hoger en dieper gezegd: zij is een vlammetje van het heilige vuur van Gods liefde. Ze is Gods ontferming in persoon.

#20 Okke Jager haalt in zijn boeiende commentaar over Ananias en Saffira de Bergrede erbij: Jullie *zijn* het zout der aarde, dat *bén* je; en *niét*: “dat *moet* je zijn”. Hij schrijft: ‘Zij imiteerden het werk van de heilige Geest; “kijk, wij zijn even volmaakt als Barnabas”’. Die hier een triomfantelijk standbeeld is geworden. Het gaat hen om de *pretentie*. Ze zijn niet vol van de *heilige* Geest, maar van de *tijdgeest*. Van ‘zien’ en ‘gezien worden’, van status en aanzien, ook in je liefdadigheid, maar dat heeft niets te maken met een hart dat vol is van Gods geest.

#21 En dan krijg je naast de arme weduwe dit. U ziet wat ik bedoel. Nogmaals Okke Jager: 'in plaats van hongeren naar gerechtigheid, wordt het smikkelen en smullen van eigen barmhartigheid'. Zoals, zegt hij: 'zoals wij t.o. de derde wereld. We hebben medelijden maar vechten niet voor hun recht.' (Ja, het vuur is heet).

#22 Ongrijpbaar als het misschien klinkt: het gaat om het *hart*. Om trouw aan de menselijkheid, trouw, zoals een hond die in de schilderkunst altijd verbeeldt. En om *liefde*. Zoals Paulus zegt in zijn bekende liefdeslied: ‘Al ware het, dat ik *al wat ik heb* tot spijs uitdeelde, en al ware het, dat ik mijn lichaam gaf om te worden verbrand, maar had de liefde niet...’.

===MUZIEK===

4^E DEEL, LIEFDE DIE JE OPTILT

#23 U kent het verhaal van de barmhartige Samaritaan, een mens met zo'n hart. Hier door

Vincent van Gogh, die wel wist hoe belangrijk het is als mensen je oprapen waar anderen aan je voorbijgaan. 'Liefde die je optilt'.

#24 Je over een ander heen buigen. Zijn, haar, wonden verzorgen met aandacht en liefde. Zonder iets daarvan achter te houden, dat is een weg die naar het leven leidt.

#25 Bij Rembrandt ontstaat er zo vanzelf een nieuwe gemeenschap, iedereen helpt mee. Eentje houdt het paard vast. Een ander tilt de gewonde op om hem binnen te brengen. De herbergier is gastvrij, want de Samaritaan betaalt wel, ja zonder iets achter te houden. Een vrouw put water uit een bron - hoe veelzeggend is dát...

===MUZIEK===

5^E DEEL, NIEUW BEGIN

#26 Terug naar Ananias en Saffira. Okke Jager ziet dit verhaal als een *verkeersbord* aan het begin van de straat: bij het begin van de *kerk* (het woord valt hier voor het eerst), bij het *begin* van de gemeente staat het verhaal als een ‘waarschuwing’. Eén keer. Niet om de tien meter, maar één keer, alleen aan het begin.

Dat verkeersbord zegt - in zijn woorden: ‘Als de Bergrede in de ijskast gaat, gaat de gemeente naar het kerkhof. We mogen het niet vanzelfsprekend vinden dat er van de Bergrede niets terecht komt. Als wat Ananias en Saffira probeerden was gelukt, was dat het doodvonnis van de kerk.’

#27 Links wordt een levenloze Saffira weggedragen. Rechts komen mensen hun bezit aanbieden voor de armen. Toch staat op dit schilderij Saffira op de voorgrond, het is bijna een soort piëta, Maria met de gestorven Jezus in haar armen.....

Kan het zijn dat de schilder zijn hart laat spreken en ons oproept toch, ook, compassie met Saffira te hebben? Om ons hart niet te verharderen naar anderen en naar onszelf, als het ideaal te hoog blijkt?

#28 Dan spreekt méé de barmhartige Samaritaan. In dunne lijntjes omdat alles van waarde zo weerloos is.

Moge het zo zijn,

Amen

=== INTERLUDIUM ===